

Bloddonorer – hiv og leverbetændelse

Styrelsen for Patientsikkerhed

Oktober 2017

Vigtig meddelelse: til alle bloddonorer om virusmitte med blod

Kolofon

Titel på udgivelsen: Bloddonorere – hiv og leverbetændelse

Udgivet af:
Styrelsen for Patientsikkerhed
Islands Brygge 67
2300 København S

Telefon: 72 28 66 00
E-post: stps@stps.dk

Udgivelsesår: 2017

Version: Nr. 1.0
Versionsdato: Oktober 2017

Introduktion

Denne pjece beskriver risiko for smitte med hensyn til bloddonation.

Du må ikke give blod, hvis du inden for de sidste 4 måneder:

- har mistanke om, at du kan være smittet med hiv eller hepatitis (leverbetændelse),
- har haft seksuel kontakt med en person, der har været udsat for smitte på en af de måder, der er nævnt i denne pjece,
- er blevet piercet eller tatoveret.

Du må ikke give blod, hvis du på et tidspunkt i dit liv:

- som mand har haft seksuel kontakt med en anden mand,
- er eller har været prostitueret,
- er eller har været stiknarkoman,
- deler eller har delt injektionsnål med andre,
- har været behandlet for blødersygdom før 1988.

Virus – der kan smitte med blod

De tre vigtigste er hiv (human immundefekt virus) samt to forskellige virus, der medfører leverbetændelse (hepatitis B og hepatitis C).

Hvilke sygdomme forårsager de?

Hiv er et virus, der ødelægger kroppens modstandskraft (immunforsvar) mod infektioner. Hvis man ikke bliver behandlet, udvikles AIDS, som er en yderst alvorlig sygdom. Man kan være smittet med hiv i flere år uden at vide det og føle sig rask, men man kan alligevel smitte andre.

Hvordan smitter hiv?

- ved seksuel kontakt med en hiv-smittet person,
- ved overførsel af smittet blod, fx ved brug af samme kanyler eller sprøjte ved stiknarkomani, eller ved indsprøjtning af bodybuildersteroider eller – hormoner,
- ved at smittet mor overfører smitte til barn under graviditet og især ved fødslen.

Hiv smitter ikke ved almindelig social kontakt - fx i hjemmet, i skolen eller på arbejdspladsen.

Hepatitis B

Denne form for leverbetændelse fremkommer nogle måneder efter smitten. Den kan vise sig ved feber, kvalme, madlede, gulsot, mørk urin og lys afføring. Leverbetændelsen kan vare en måneds tid. Sygdommen kan også forløbe helt uden symptomer, så man ikke opdager, at man er blevet smittet.

Efter den akutte sygdom er overstået, opstår der oftest en kronisk betændelse i leveren. Denne kan være mere eller mindre smitsom med transfusion. Derfor kan man ikke være donor, hvis man har haft hepatitis B.

Hvordan smitter hepatitis B?

Sygdommen smitter som hiv, fx ved seksuel kontakt, ved overførsel af blod, samt fra mor til barn under graviditet og især ved fødslen.

Hepatitis C

Oftest forløber denne slags leverbetændelse uden tegn på sygdom. Selv om man føler sig rask, bliver man i de fleste tilfælde ved med at have smitten (virus) i kroppen, og man kan derfor stadig smitte andre.

Hvordan smitter hepatitis C?

Sygdommen smitter langt overvejende ved overførsel af blod, fx ved at man har delt kanyler, piercingværktøj, tatoveringsnål eller akupunkturnål med andre. Der er minimal risiko for smitte ved heteroseksuel kontakt.

Du kan være smittet med hiv eller hepatitis – hvis du;

- deler eller har delt injektionsnåle med andre - fx ved stiknarkomani eller ved brug af sprøjter i forbindelse med bodybuilding,
- er blevet piercet, tatoveret eller har fået akupunktur med værktøj, der ikke er ordentligt rengjort,
- har fået blødermedicin før 1988 – eller, har haft risikofyldt seksuel adfærd - det vil sige:
 - som mand har haft samleje med en anden mand,
 - som kvinde har haft samleje med en biseksuel mand,
 - er eller har været prostitueret,
 - har haft samleje med en prostitueret,
 - har haft samleje med en stiknarkoman,
 - har haft seksuel kontakt med en person fra områder, hvor hiv eller hepatitis B fremkommer udbredt i befolkningen. Det gælder for hele Asien, Syd- og mellem Amerika og hele Afrika,
 - har haft seksuel kontakt med en person, der er smittet med hiv eller hepatitis B,
 - har haft samleje med en person, der har været behandlet med blødermedicin før 1988.

Du kan ikke blive smittet ved at give blod, da blodbankerne anvender sterilt éngangsudstyr, herunder éngangs- kanyler.

Myndighederne har iværksat følgende forholdsregler:

Oplysning til alle donorer om adfærd, der indebærer øget risiko for smitte - og dermed forbud mod at donere blod (i form af denne folder samt donorspørgeskemaet). Som bloddonor skriver man under på, at de oplysninger, som man har afgivet, efter ens bedste overbevisning er korrekte.

Hver enkelt portion donorblod bliver undersøgt for smitte med hiv, hepatitis B og hepatitis C. Hvis der findes smitte, bliver donor informeret og får tilbudt undersøgelse, rådgivning og behandling. Det smittede donorblod kasseres.

De blodkomponenter, der bruges til behandling af blødere og andre patienter, bliver desuden varmebehandlet, eller virus uskadeliggøres på anden måde. Disse metoder kan ikke bruges til det donorblod, som skal anvendes ved transfusioner.

Er undersøgelserne af donorblod for virusmitte 100 % sikre?

Nej. Smitte kan først påvises i blodet 1-6 uger, efter at man er blevet smittet. Det er derfor uhyre vigtigt, at personer, der har været udsat for smitterisiko, ikke giver blod i en periode. For at være på den sikre side er denne periode 4 måneder. Er du i det mindste i tvivl, bør du under alle omstændigheder lade være med at give blod.

Tag en snak i fuld fortrolighed - evt. telefonisk - med blodbankens læge (eller din egen læge) om, hvordan du bedst kan få afklaret din tvivl.

Lad være med at give blod for at undersøge, om du er smittet

Undersøgelse inden bloddonation er ikke en garanti for, at blodet ikke kan smitte. Smitten kan nemlig ikke afsløres i den første tid, efter at man er blevet smittet. I denne periode kan blodet overføre de alvorlige sygdomme ved transfusion og kan dermed udsætte patienterne for smitte.

Tilbage melding til blodbanken i året efter en bloddonation

Hvis du i året efter en bloddonation udvikler tegn på – eller får konstateret – hiv-smitte eller hepatitis, skal du straks kontakte blodbanken - gerne telefonisk - og i fuld fortrolighed oplyse blodbankens læge om det.

Undersøgelse for hiv

Hvis du ønsker at blive undersøgt for hiv, kan dette ske hos en praktiserende læge eller på en klinik i din region, som har specialiseret sig i denne opgave. Her kan du også få råd og vejledning. Undersøgelsen kan ske anonymt og er gratis. Oplysninger om disse klinikker (f.eks. adresse, åbningstider og kontakt) er på hospitalernes hjemmesider og kan ses på AIDS-fondets hjemmeside.

Pjecen udarbejdes i henhold til § 1 og Bilag 1 i Bekendtgørelse nr. 366 af 23. april 2012 om sikkerhed i forbindelse med bloddonation.